

Historik – information om ändringar i vägledningen 2003:6 Assistansersättning

Vägledningen uppdateras fortlöpande. Omtryck görs endast vid större ändringar eller när antalet ändringar blivit mer omfattande. Smärre ändringar arbetas in i den elektroniska versionen. I den elektroniska versionen av vägledningen framgår de *senaste* ändringarna genom att texten är markerad med grå bakgrund.

När en vägledning ändras kompletteras serienumret (årtal och ordningsnummer) med ett versionsnummer. Denna versionshantering används från och med den 1 oktober 2004. När vägledningen ändras första gången efter detta datum får vägledningen versionsnummer 1.

I denna bilaga lämnas en kort beskrivning av de sakliga ändringar som gjorts i vägledningens olika versioner. De olika versionerna presenteras i fallande kronologisk ordning – dvs. den senaste versionen redovisas först.

Version	Beslutsdatum	Ändringar i kapitel och avsnitt
14	2016-10-17	Kapitel 1, 2, 3, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 15,16,18
13	2015-01-22	Kapitel 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16,17.
12	2013-06-12	Kapitel 2, 3, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17,18
11	2012-12-04	Kapitel 1, 2, 3,7, 8,9,10,11,12,13,14,15,16,17
10	2012-03-26	Kapitel 7, 9, 10 och 12.
9	2012-01-17	Kapitel 2, 3, 7, 12, 13, 14, 15, 17 och 18.
8	2011-10-28	Ändringar i avsnitt 9.3 Grundläggande behov.
7	2010-12-14	Ändringar i berörda avsnitt med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken.
6	2010-05-07	Kapitel 1,4,5,8.4,12 och 15.
5	2009-09-03	Kapitel 3, 8, 9, 12, 13, 15 och 17.
4	2009-02-05	Kapitel 1, 3, 8,10 och 12–17.
3	2007-12-12	Kapitel 6, 8 11, 15 och 17.
2	2006-11-21	Kapitel 9 och 10.
1	2006-03-22	Samtliga kapitel har ändrats.

Version 14

Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1993:24) om assistansersättning ersattes från och med 1 oktober med Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2016:4) om assistansersättning. Hänvisning till föreskrifterna har ändrats genomgående. Vissa redaktionella ändringar utifrån de ändrade föreskrifterna (FKFS 2016:4) har gjorts. Ändringar som inte föranlett ändring i sak är inte gråmarkerade.

Läsanvisning – lagt till hur begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder används i vägledningen. Fanns tidigare i 1.1.

Kapitel 1

Hela kapitlet är omarbetat. Kapitlet beskriver övergripande syftet och målet med personlig assistans och assistansersättning.

Kapitel 2

Hela kapitlet är omarbetat. Kapitlet beskriver övergripande de olika aktörerna och deras roll inom assistansersättningen, om rapporterings- skyldighet enligt LSS och anmälan om när barn far illa.

Tidigare avsnitt 2.4 som beskrev ändringar i lagstiftningen sedan 1994 har tagits bort. Vissa delar har arbetats in i andra avsnitt i vägledningen.

Kapitel 3

3.1 Lagt till motsvarande e-blankett

3.1.1 Ändrat så texten stämmer överens med 110 kap. 5 § tredje stycket SFB.

Kapitel 6

Vissa avsnitt har flyttats om inom kapitlet. Något avsnitt har flyttats från tidigare kapitel 1 hit och vice versa.

6.1 Lagt till ett stycke om faktorer som handläggaren behöver ta hänsyn till i behovsbedömningen.

6.2 Lagt till Försäkringskassans rättsliga ställningstaganden FKRS 2015:05, FKRS 2015:07 och FKRS 2016:09

6.3 Ny rubrik med delvis nytt innehåll Personlig assistans – goda levnadsvillkor, lagt till FKRS 2016:09. Text som tidigare fanns i avsnitt 1.3 FN-konvention om barnets rättigheter –barnkonventionen och avsnitt 2.2.7 2011 – barnkonventionen skrivs in i LSS och LASS har flyttats till rubriken Barn med funktionsnedsättning. Under rubriken Vad är inte personlig assistans har kopplingen till 51 kap. 4 § SFB skrivits in.

6.5.3 Under rubriken Föräldraansvar lagt till FKRS 2015:05 som handlar om hur föräldraansvaret ska beaktas för kommunikation och föräldraansvar vid sjukhusvistelse.

Kapitel 7

Lagt till ett inledande stycke som beskriver att beslutsunderlaget vid bedömning av rätten till assistansersättning består av uppgifter från olika aktörer och att det alltid ska finnas medicinsk information.

7.1 Hänvisning att läsa direkt i Vägledning 2004:7 Förvaltningsrätt i praktiken vilket har medfört att tidigare avsnitt om detta har tagits bort från kapitel 7.

7.2 Lagt till en inledande text om utredning.

7.4.1 Metodstödet- utreda behov av personlig assistans har ändrats så att svarar mot förtydligandet angående goda levnadsvillkor och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper.

7.4.2 Tagit bort text under Besök av Försäkringskassan t.ex. att lagändringen från och med den 1 juli 2013, som reglerar i vilka situationer som IVO och kommunen får göra hembesök, inte påverkade i vilka situationer Försäkringskassan får göra det.

7.4.3 Tagit bort text under rubrik Samtycke och hänvisar till vägledning 2004:7

7.5 Ny text om medicinskt information, läkarutlåtande och metodstöd – hämta in medicinsk information. Flyttat stycket Vägran att lämna uppgifter eller inkomma med medicinska underlag (tidigare under 7.4.2) till ny rubrik 7.5.2 och bytt namn på rubriken till Möjlighet att begära medicinska uppgifter

7.6 Lagt till att försäkringsmedicinsk gruppkonsultation alltid ska genomföras i ärenden där det är aktuellt att bedöma om den försäkrade har behov av personlig assistans för annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper. Tagit bort punkten om att försäkringsmedicinsk gruppkonsultation ska ske om handläggaren bedömer att det medicinska underlaget inte är aktuellt. Det följer av Metodstöd hämta in medicinsk information vad handläggaren ska göra i en sådan situation.

7.7 Ändrat namn på avsnittet till Andra förmåner från Försäkringskassan hette tidigare Andra samhällsstöd. Kortat ned texten och hänvisar till Vägledning 2012:2 Handikappersättning och Vägledning 2012:1 Vårdbidrag.

Kapitel 9

Lagt till hänvisning till Domsnytt 2014:24 som handlar om omständigheter som kan beaktas vid bedömning av olika underlag.

9.1 Ny inledande text om grundläggande behov och bakgrunden till att det blev fem grundläggande behov och förtydligandet genom HFD 2015 ref. 46.

Lagt in att en sjukvårdande insats aldrig kan vara ett grundläggande behov enligt 9 a § första stycket LSS oavsett om den sker som hälso- och sjukvård enligt HSL eller i form av egenvård. Hänvisning till 51 kap. 5 § SFB och HFD 2012 ref. 41. En sjukvårdande insats i form av s.k. egenvård kan berättiga till personlig assistans för andra personliga behov.

9.1.1 Tagit bort skrivningen att behov av kvalificerade motivations- och aktiveringsinsatser som förutsätter ingående kunskaper om den försäkrade för att förmå honom eller henne att sköta ett annat grundläggande behov ska ses som hjälp med något av de andra grundläggande behoven med anledning av ny text i avsnitt 9.1.2.

9.1.2 Avsnittet Annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper är helt omarbetat utifrån HFD 2015 ref. 46, Domsnytt 2015:041, FKRS 2015:07 och Domsnytt 2016:017. Nytt Metodstöd för bedömning av annan hjälp som förutsätter ingående kunskap.

9.2 Lagt till att man utifrån förarbetena kan förstå att även andra personliga behov handlar om kvalificerad hjälp (prop. 1992/93:159 s. 64). Förtydligat att en sjukvårdande insats enligt HSL eller behov som tillgodoses på annat sätt inte kan ingå i bedömningen av andra personliga behov. Förtydligat att vid bedömningen av behovet av personlig assistans för att tillgodose andra personliga behov ska man dessutom bedöma om personen behöver assistanstimmar för att tillförsäkras goda levnadsvillkor. Kompletterat metodstöden i 9.1.3 och 9.2.1 med sjukvård och egenvård, det senare även med goda levnadsvillkor.

9.2 och 9.5.4 Väntetid och Beredskap justerad utifrån nya föreskrifterna (FKRS 2016:4).

9.4 Nytt avsnitt om beviljandeperiod.

9.5 Tagit bort en mening om att handläggaren behöver uppgift om när den försäkrades dygnsvila infaller och om han eller hon vistas i verksamhet enligt 106 kap. 25 § SFB. Det framgår i andra delar att tid endast ska beräknas för de behov av personlig assistans som finns.

Lagt till bestämmelserna som styr beräkningen.

9.5.2 Tagit bort text som handlar om beräkning av tid för annan hjälp som kräver ingående kunskap om den försäkrade och tillsyn som ett annat personligt behov. I all bedömning och beräkning av tid ska Försäkringskassan utgå från i vilka situationer den försäkrade har behov av personlig assistans och beräkna tiden för det.

Kapitel 10

10.1 Avsnittet om sjukvårdande insatser är omarbetat.

10.2 Avsnittet är omarbetat. Tydliggjort att tidpunkten för institutionsvistelsen sammanfaller med tidpunkten för in- och utskrivning.

10.2.1 Hela avsnittet är omarbetat. Förtydligat att prövning av särskilda skäl endast ska ske om den försäkrade begär det. Lagt till att om den försäkrade är ett barn ska handläggaren bedöma om hjälpbehovet under en sjukhusvistelse är något som faller under normalt föräldraansvar. Förtydligat att eftersom en begäran om att Försäkringskassan ska pröva om det finns särskilda skäl enligt 106 kap. 25 § SFB inte avser en ansökan om fler assistanstimmar kan den prövningen ske trots att en försäkrad fyllt 65 år (51 kap. 8 § SFB).

10.3 I avsnittet har nu samlats beskrivning av det som gäller vid vistelse i barnomsorg, skola och daglig verksamhet, vilket tidigare fanns beskrivet i flera avsnitt. Lagt till hänvisningar till prop. 1995/96:146 där det framgår att en grundtanke i assistansreformen var att personlig assistans inte ska ersätta personal som behövs för att driva en kommunal verksamhet, t.ex. skola.

Tagit bort stycken som handlar om olika skolformer och vad som avses med skolväsendet och istället hänvisat till skollagen och skolverkets hemsida.

10.4 Lagt till ett stycke om att den som är arbetsgivare för eller uppdragsgivare åt en personlig assistent innan assistansen börjar utföras och vid ändrade förhållanden ska lämna vissa angivna uppgifter till Försäkringskassan, enligt 51 kap. 24 § 1 SFB.

10.4.1 Tagit bort text som beskriver vad Arbetsmiljöverkets roll om minderåriga arbetar som personliga assistenter eftersom Försäkringskassan inte ersätter sådan assistans.

10.4.2 Flyttat metodstödet till 16.4.3. Ny skrivning om assistenter som har en företagsledande ställning med hänvisning till Domsnytt 2016:018. Tagit bort information om de olika kollektivavtal som finns inom området.

10.4.3 Lagt till att om en assistent får hel sjuk- eller aktivitetsersättning måste utgångspunkten vara att assistenten saknar förmåga att arbeta som assistent. Förtydligat att det enligt 51 kap. 24 § SFB är den som är arbets- eller uppdragsgivare åt en personlig assistent som är skyldig att på Försäkringskassans begäran lämna uppgifter som visar att något förhållande som anges i 16 § första stycket 3 SFB inte föreligger.

10.4.4 Tagit bort stycket om anställningsformer för assistenter som är bosatta utomlands. Det är inte en fråga för Försäkringskassan att reglera.

Kapitel 12

12.1 Ändrat till den nu gällande arbetsordningen 2016:02 som ersatt tidigare 2005:01

12.6 Tagit bort den separata punkten om att beslutsfattaren kan fatta beslut om förläggning i almanackan av period då assistansersättning beviljas (51 kap. 9 § SFB). Det följer redan av den andra punkten i listan.

12.7 Tagit bort att handläggare kan fatta beslut om ändring av förläggning i almanackan om den försäkrade vill ha andra slutavräkningsperioder. Där-
emot kan handläggaren fatta beslut om att fastställa en längre beviljande-
period enligt 51 kap. 9 § SFB, när antalet beviljade assistanstimmar endast
har angetts per vecka i beslutet om rätten till assistansersättning, dvs. när
det vid beslutstillfället inte var känt när assistansen skulle påbörjas.

12.8 Tagit bort att beslutet kan gälla från en senare tidpunkt vid minsk-
ning. Det allmänna rådet kan endast tillämpas vid indragning av rätten till
assistansersättning och därmed inte heller när IVO har återkallat ett
tillstånd.

Kapitel 13

13.1 Hänvisning till 5 § förordningen (1993:1091) om assistansersättning
avseende hur schablonbeloppet fastställs. Detta har även lett till ändringar i
beskrivningen av hur Försäkringskassan vid ingången av nästföljande år
ska räkna upp det högre timbeloppet för en försäkrad som i december
månad har preliminär utbetalning av högre timbelopp (13.2.2).

13.2 När det gäller att förutsättningen att den försäkrades behov av
särskilda assistansinsatser faktiskt medför högre timkostnader för att högre
timbelopp ska kunna beviljas hänvisas till förarbetena.

13.2.1 Tagit bort stycke som beskriver hur Försäkringskassan i sitt förslag
om schablonbelopp till regeringen beräknar kostnad för obekvämt arbetstid.

Kapitel 15

15.1 Lagt till hänvisning till 51 kap. 15 § SFB så att det framgår att
beskrivningen avser förskottsbetalning

15.3 Förtydligat att huvudregeln är att utbetalning av assistansersättning
sker till den försäkrade själv men att han eller hon kan begära att
ersättningen ska betalas ut till någon annan, enligt 51 kap. 19 § SFB.
Hänvisning till Försäkringskassans riktlinjer (2011:36) Registrering av
konto. Förtydligat vad som gäller när utbetalning sker till någon annan
enligt 51 kap. 18 § SFB.

Utifrån 3 § i FKFS 2016:4 ändrat beskrivningen av när utbetalning ska ske
till någon annan på den försäkrades begäran, enligt 51 kap. 19 § SFB samt
vad som gäller vid byte av betalningsmottagare.

Lagt till vilka uppgifter ett avtal om personlig assistans minst ska
innehålla.

Förtydligat att om det visar sig att en anordnare inte längre har ett god-
kännande för F-skatt, men har kvar sitt tillstånd att bedriva verksamhet
med personlig assistans så ska assistansersättningen betalas ut till den
försäkrade själv. Lagt till en beskrivning om vad som händer om
anordnaren inte är godkänd för F-skatt.

Lagt till en beskrivning av hanteringen när en kommun väljer att lägga ut all verksamhet med personlig assistans på en privat utförare.

Tagit bort stycket Utbetalning vid fusion. Det är inte Försäkringskassans sak att bedöma detta. Försäkringskassan ska utreda med IVO om det nya bolaget har ett giltigt tillstånd att bedriva personlig assistans.

Kapitel 16

16.1 Förtydligat kopplingen mellan köp av assistans eller kostnader för personlig assistans enligt 51 kap. 4 § SFB och redovisning av detta enligt förordningen och föreskrifterna.

16.1.1 Förtydligat att när den försäkrade ansöker om fler timmar och assistenternas utökade arbetstid kan omfattas av tidigare ingivna handlingar behöver handlingarna inte lämnas in igen (7 § FKFS 2016:4).

Uppdaterat texten utifrån 5 § FKFS 2016:4.

16.1.2 och 16.1.3 Förtydligat vad som gäller om räkning och tidsredovisningar kommer in för sent när assistansen utförs före respektive efter Försäkringskassans beslut

16.1.6 Förtydligat att om någon som är beviljad väntetid respektive enkel assistans regelmässigt och under lång tid redovisar aktiv assistans under natten eller dubbel assistans så tyder detta på väsentligt ändrade förhållanden. Det behöver i så fall utredas om förhållandena har ändrats väsentligt och om så är fallet ska ärendet omprövas. Tagit bort att Försäkringskassan i en sådan situation kan besluta att inte betala ut assistansersättning för dessa timmar.

16.2 Omformulerat stycket om samtycke. Det avgörande i det sammanhang som beskrivs är inte om det finns en fullmakt utan att det finns ett samtycke.

16.4.3 Flyttat två metodstöd som tidigare fanns i kapitel 10. Metodstödet om när assistans har utförts på arbetstid som överstiger den som regleras i lag eller kollektivavtal är något omdisponerat.

Förtydligat att för att kunna bedöma hur många timmar som kan godtas en viss månad ska handläggaren jämföra de framräknade tillåtna arbetstimmarna för hela beräkningsperioden med assistentens sammanlagda arbetstid hittills under beräkningsperioden. Förtydligat att när handläggaren bedömer hur många timmar som kan godtas så kan han/hon inte gå tillbaka till tidigare månader för att dra av väntetid istället för aktiv tid.

16.5 Tagit bort att den försäkrade på räkningen ska lämna uppgift om anordnaren är godkänd för F-skatt.

Lagt till beskrivning av avräkning vid utbetalning med skäligt belopp och att den försäkrade på begäran ska lämna in underlag för kostnaderna samt hänvisning till FKFS.

Utifrån 17 § FKFS 2016:04 ändrat skrivningen om hanteringen av en slutavräkning som medför att en försäkrad som har fortsatt rätt till assistansersättning ska återbetala ersättningen. Förtydligat hanteringen av en skuld efter slutavräkningen som inte kan hanteras maskinellt på grund av att den försäkrade har avlidit eller rätten till ersättning har upphört.

16.5.1 Tagit bort stycket om löne- och lönebikostnader. Motsvarande reglering som fanns i 10 § RFFS 1993:24 finns inte i FKFS 2016:04.

16.5.2 Förtydligat att kostnadsredovisning följer av förordningen (1993:1091) om assistansersättning och 14 § FKFS 2016:4. Lagt till att bestämmelsen både gäller den som har beviljats assistansersättning med ett högre timbelopp eller en försäkrad som har ansökt om högre timbelopp för tid före beslut och beslutet ännu inte har fattats (14 § FKFS 2016:04).

16.5.3 Med hänvisning till 17 § FKFS 2016:4 förtydligat vilka alternativ som finns för återbetalning av felaktigt utbetalad assistansersättning.

16.6.1 – 16.6.3 Tagit bort metodstöden avseende att registrera räkning och reglera återbetalning efter redovisning av köp av assistans och kostnader för personlig assistans. Beskrivningen finns i produktionsprocess, 2007:02.

Kapitel 18

18.1 Med hänvisning till 17 § FKFS 2016:4 förtydligat hur återbetalning av felaktigt utbetalad ersättning ska ske rent praktiskt. Tagit bort hänvisning till övergångsbestämmelserna till lagen (2008:202) om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning.

Version 13

Genomgående har Regeringsrätten ändrats till Högsta förvaltningsdomstolen (HFD).

6.1 Behovsbedömning. Fanns tidigare i kapitel 9.

6.2 Försäkringskassans rättsliga ställningstaganden presenteras inte bara med nummer utan även med namn.

6.3 Behovet av personlig assistans för den dagliga livsföringen. Avsnittet fanns tidigare i kapitel 9. Avsnittet har flyttats till kapitel 6 då det innehåller faktorer som påverkar delar i handläggningen som beskrivs i senare kapitel; utredning (kapitel 7) och bedömning (kapitel 9). Lagt till några stycken från prop. 1992/93:159 för beskrivningen av personlig assistans och dess målsättning. I avsnittet om barn med funktionsnedsättning har vissa hänvisningar till förarbetena tagits bort eftersom detta numera regleras i 51 kap. 6 § SFB:

6.4 Uppräkning av de olika paragraferna i 51 kap. SFB samt vad de omfattar. Beskrivning av att rätten till assistansersättning prövas i flera steg. Detta åskådliggörs med en bild som tidigare fanns i kapitel 9.

6.5.1 Avsnittet om 65 års ålder har omdisponerats. Domsnytt 2013:044 har lagts till. Förtydligat att det är tillräckligt att någon har ansökt om personlig assistans hos kommunen före 65-årsdagen för att Försäkringskassan senare ska kunna pröva en anmälan från kommunen.

6.5.2 Avsnittet om boende- och vistelsesituation har skrivits om och kompletterats med uppgift om hur Försäkringskassan kan utreda vad för slags boende den försäkrade är beviljad. För ytterligare information om boende- och vistelsesituation hänvisas till kapitel 10, 11 och 12.

6.5.4 Avsnittet handlar om när behovet av hjälp tillgodoses på annat sätt. Stycket om annat samhällsstöd är flyttat från kapitel 9. Avsnittet om förändraansvar är också flyttat från kapitel 9 och omskrivet. I avsnittet förtydligas att bedömning av föräldraansvar ska göras för respektive behov.

Analysen och ställningstagandena från Rättslig uppföljning 2015:1 har arbetats in. Det framkommer att Försäkringskassan anser att hjälp med personlig hygien **inte till någon del** omfattas av normalt föräldraansvar för barn från och med nio års ålder. Vidare framgår att Försäkringskassan anser att något föräldraansvar **inte** ska beaktas för hjälp med kommunikation i vanliga sociala situationer, t.ex. fritidsaktiviteter utanför skola, fritids och familj för barn från sex års ålder. Det framgår också att Försäkringskassan anser att tillsyn, som räknas till andra personliga behov, **helt** omfattas av normalt föräldraansvar för barn till och med fem års ålder. Försäkringskassan anser att behovet av tillsyn, som andra personliga behov, **delvis** omfattas av föräldraansvaret för barn från och med sex års ålder. Försäkringskassan anser att behovet av tillsyn som andra personliga behov **helt** faller utanför normalt föräldraansvar för barn från 12 års ålder. Aktiv tillsyn av övervakande karaktär, vilken förutsätter ingående kunskaper om barnet, kan **helt eller delvis** gå utöver ett normalt föräldraansvar för barn till och med fem års ålder.

Tillägg om FKRS 2013:01. Avsnittet om makars gemensamma ansvar är flyttat från kapitel 9 och kompletterat med Domsnytt 2012:109.

7.1 Kompletterat med hänvisning till Försäkringskassans riktlinje 2009:6 Att möta våra kunder.

7.1.1 Stycket om den särskilda beslutsordningen har skrivits om utifrån att föredragningsmissiv inte längre används. IM 2014:060 har arbetats in.

7.4.1 Stycket är ett nytt metodstöd som beskriver utredningen med den försäkrade. I avsnittet beskrivs vilka områden personlig handläggare kan behöva utreda för att få underlag för att kunna bedöma rätten till assistansersättning.

7.4.5 Några punkter har flyttats till det nya avsnittet 7.4.1.

7.4.7 Förtydligat att ställföreträdare har möjlighet att anlita ombud samt att någon annan än den försäkrade eller ställföreträdare kan skriva under genom samtycke. Hämtat från IM 2014:054.

7.5 Förtydligat att gruppkonsultation används när flera kompetenser behövs för att ge handläggaren stöd i ett enskilt ärende. Hämtat från IM 2014:071.

7.5.6 Förtydligande kring dokumentation i samband med och efter gruppkonsultationen, Hämtat från IM 2014:071.

7.6.1 Tagit bort hänvisning till 7.6.2.

7.6.2 Tagit bort skrivning om att göra avdrag för handikappersättning från retroaktivt beviljad assistansersättning.

8.4 Förtydligat att i de fall som det finns anledning att ifrågasätta den tidigare bedömningen av rätten till assistansersättning i samband med en uppföljning bör även personkretstillhörigheten prövas

9 Kapitel har omdisponerats på så sätt att det först innehåller ett avsnitt som handlar om bedömning av rätten till assistansersättning inklusive bedömning av tid och därefter ett metodstöd som handlar om beräkningen av tid inom assistansersättningen. Flera avsnitt som tidigare fanns i kapitel 9 har flyttats till kapitel 6, se ovan.

9.1 Texten är till viss del omdisponerad. Förtydligat att handläggaren i sin bedömning ska ta hänsyn till faktorer som beskrivs i kapitel 6.

9.1.1 Viss omdisponering av texten och tillägg av frågor som handläggaren behöver ställa sig vid bedömningen av de olika behoven.

9.1.2 Lagt in Domsnytt 2014:04 som handlar om kommunikation med taktilt teckenspråk. Lagt till Domsnytt 2013:067 som handlar om tillsyn som ett annat personligt behov samt faktorer som kan påverka bedömningen om det krävs ingående kunskap för att utöva tillsyn.

9.1.3 Sammanfattning av frågor att ta ställning till vid bedömning av grundläggande behov.

9.2 Förtydligat att de faktorer som beskrivs i kapitel 6 ska beaktas vid bedömning av andra personliga behov. Domsnytt 2013:067 som handlar om tillsyn som ett annat personligt behov har lagts till. Lagt till FKRS 2013:01 som handlar om föräldraansvar och väntetid under natten. Förtydligat att väntetid och beredskap beviljas för att tillgodose den enskildes behov men att detta omvandras till assistanstimmar när ersättningen ska betalas ut och att tiden för väntetid då divideras med 4 medan tiden för beredskap divideras med sju. Lagt till exempel på frågor att ta ställning till vid bedömningen av väntetid.

9.2.1. Sammanfattning av frågor att ta ställning till vid bedömning av andra personliga behov.

9.4 Nytt avsnitt i form av ett metodstöd för beräkning av tid. Viss text har tidigare funnits men då varvat med text som handlar om bedömning. Viss text är helt ny. Metodstödet beskriver en enhetlig modell för beräkning av tid. Inledningsvis förtydligas att när det är dags för beräkning har olika

bedömningar, inklusive bedömning av tidsåtgång redan gjorts. Hänvisning till de lagrum som styr beräkningen; 51 kap. 3 och 9 §§ SFB.

9.4.1 Beskrivning av faktorer som handläggaren behöver ta hänsyn till. Skillnaden mellan timmar per vecka om genomsnittligt antal timmar per vecka. Tidsmått timmar och minuter samt när omvandling sker till hundradels timmar. Ett år räknas som 365 dagar och inte 52 veckor. Avrundningsregler och antal decimaler.

9.4.2 Beräkning av grundläggande behov behöver göras som ett genomsnitt per vecka, även avseende behov som inträffar med en annan frekvens. Beskrivning av hur beräkningen ska göras när behoven varierar i liten utsträckning från vecka till vecka och veckobehovet är utgångspunkten. Beskrivning av beräkningen av grundläggande behov med typdagar när det är stora variationer, t.ex. på grund av att den försäkrade vistas i olika verksamheter och detta påverkar behovet av assistans, t.ex. skola och korttidshem. Beskrivning av beräkning av tid för annan hjälp som kräver ingående kunskap när den försäkrade behöver aktiv tillsyn all vaken tid.

9.4.3 Beskrivning av beräkning av andra personliga behov. Beskrivning av beräkning av tid för kommunikation som infaller samtidigt med en annan aktivitet samt beräkning av tid när den försäkrade behöver tillsyn all vaken tid men inte i form av ett grundläggande behov utan som ett annat personligt behov.

9.4.4 Beskrivning av vad som ska framgå av beräkningen. Beskrivning av omvandling från väntetid eller beredskap till assistanstimmar. Beskrivning av att beräkning av det totala antalet assistanstimmar ska ske utifrån det exakta antalet dagar i perioden och fördelningen av timmar under perioden när behovet varierar.

9.5 Bytt plats på texten som beskriver tid efter respektive före 1 juli 2013.

10.1 Förtydligat att 51 kap. 16 § SFB reglerar utbetalningen av assistansersättning, inte rätten till ersättning.

10.4 Lagt till att skolväsendet även omfattar gymnasieskola.

10.6.2 Förtydligat vad som gäller när arbetstiden regleras i kollektivavtal och kopplat till EU:s arbetstidsdirektiv. Utvecklat beskrivningen av lagen om arbetstid m.m. i husligt arbete samt förtydligat att arbetstiden kan regleras i kollektivavtal även om assistenten är anställd av den assistansberättigade själv. IM 2014:067 och 2014:131.

11.3.8 Hänvisning till Domsnytt 2014:005 utifrån vilken Försäkringskassan bedömer att placering i familjehem inte är en sådan institutionsvistelse som avses i 106 kap. 24 § SFB.

11.4.3 Hänvisning till Domsnytt 2014:005 utifrån vilken Försäkringskassan bedömer att placering i familjehem inte är en sådan institutionsvistelse som avses i 106 kap. 24 § SFB.

11.7 Förtydligat avsnittet om när särskilt utbildningsstöd kan bli aktuellt
Ändrat till förordning 2011:1163 och Specialpedagogiska skolmyndigheten

12.3 Texten är justerad med anledning av att behovsbedömningsstödet inte kommer att bestå av två delar utan att både utredning och bedömning kommer att vara samlad i samma dokument. I övrigt ingen ändring i beskrivning av hanteringen.

12.6 Lagt till att beslutsfattaren ska fatta beslut i samband med uppföljning enligt 51 kap. 1 § SFB om behovet av antalet assistanstimmar är förändrat.

12.7 Lagt till att handläggare fattar beslut om oförändrat antal timmar vid uppföljning enligt 51 kap. 12 § SFB.

12.8 Lagt till att det så kallade rådrummet inte gäller när IVO har dragit in ett tillstånd.

12.13 Lagt till att även ett beslut av kammarrätten att inte meddela prövningstillstånd kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.

13.1 Ändrat till 2015 års schablonbelopp.

13.2 Ändrat till högsta möjliga timbelopp 2015. Ändrat beräkningen av kostnaden för arbete på obekvämt arbetstid utifrån 2015 års schablonbelopp.

13.2.2 Exemplet är omräknade utifrån 2015 års schablonbelopp.

13.3 Exemplet är omräknat utifrån 2015 års schablonbelopp.

15.2 Tagit bort Socialstyrelsen och ersatt med IVO. Lagt till femte stycket till 23 § LSS i avsnittet om att utbetalning inte ska ske om anordnaren saknas tillstånd. Tagit bort skrivning om att rådrummet skulle vara tillämpligt när anordnaren inte har tillstånd.

15.7.1 Lagt till att IVO kan återkalla tillstånd enbart på grund av ekonomisk misskötsamhet.

16.1 Lagt till att köp av eller kostnader för personlig assistans ska redovisas enligt Försäkringskassans föreskrifter för att förutsättningarna i 51 kap. 4 § SFB ska vara uppfyllda.

16.1.3 Ändrat hänvisning från 110 kap. 52 § SFB till 51 kap. 4 § SFB avseende stöd för att hålla inne utbetalning om handlingarna inte har lämnats i tid.

16.1.7 Tagit bort text om att Försäkringskassan i vissa situationer kan betala ut ersättning till kommunen med stöd av 51 kap. 18 § SFB. Det är inte relevant i detta sammanhang.

16.2 Förtydligat hanteringen om god man inte anser sig kunna skriva under räkningen. Ombud kan då istället skriva under, genom samtycke.

16.4.3 Omarbetat och utvecklat avsnittet – metodstöd – om hanteringen när assistenten är beviljad sjuk- eller aktivitetsersättning och hur samarbetat mellan handläggare assistansersättning och handläggare sjuk- eller aktivitetsersättning ska gå till.

16.5.1 Tagit bort felaktig skrivning om hantering av räkning m.m. med anledning av dom om fler timmar för retroaktiv tid.

17.2 och 17.3 Hela avsnittet är omarbetat med anledning av att Försäkringskassan inte längre använder begreppet tvåårsomprövning, utan uppföljning efter två år. Förtydligat att det är tidpunkten för Försäkringskassans senaste grundbeslut eller beslut efter uppföljning som är avgörande för när nästa uppföljning ska ske, även om beslutet därefter har överklagats och avgjorts i domstol. Det gäller även om den assistansberättigade innan två år har förflutit ansöker om fler timmar, oavsett om ansökan leder till avslag eller beslut om fler timmar. Förtydligat att om det bedöms finnas väsentligt ändrade förhållanden så sker prövning av rätten till assistansersättning därefter utifrån de författningar, den rättspraxis och den normering som tillkommit sedan det tidigare grundbeslutet. Exemplet är ändrade utifrån detta förtydligande. Metodstödet är nytt med anledning av att Försäkringskassan har förtydligat hur arbetet med uppföljningar ska gå till

Version 12

2.2.8 Ändringar i SFB från 2013-07-01 i sammandrag.

3. Ombud kan underteckna ansökan på heder och samvete. Lagstadgad retroaktiv tid. Avvisa ansökan.

7.2.1 Förtydligas att frågor får ställas till anordnare av personlig assistans.

7.2.2 Assistansanordnare är skyldig att på begäran lämna uppgifter.

7.3 Arbetsgivare ska lämna vissa uppgifter om personliga assistenter innan assistans börjar utföras och vid ändrade förhållanden.

7.4.1 Besöka personen av Försäkringskassan och kommunen. IVO får inspektera. Vägran att ta emot besök och inspektion.

7.4.6 Även om den försäkrade har ombud ska han eller hon själv lämna de uppgifter som begärs

9.3.1 Domsnytt om varma bad. Förtydligande om fysiskt nära inte måste vara kontakt hud mot hud. Rubrik beräkning av tid har lagts under Personlig hygien och Måltider. Domsnytt om kommunikation med taktilt teckenspråk.

9.3.3 Förtydligande om tidsberäkning och motivering.

9.4 Bakgrund till att jourtid ersatts av väntetid i föreskrifterna.

9.7.2 Retroaktiv ersättning för tid efter den 1 juli 2013.

10.2 Vistelse på hospice och öppen psykiatrisk tvångsvård.

10.4 Domsnytt om dubbel assistans i verksamheter.

10.6 Nytt avsnitt om när assistansersättning inte kan betalas ut av orsaker som beror på den personliga assistenten.

12.2.1 Nytt avsnitt om undantag från skyldigheten att kommunicera.

12.3 Utvecklad skrivning om kommunikering och information om tänkt beslut.

12.7 Nya punkter om beslut som kan fattas av handläggare.

13.2.1 Domsnytt om högre timbelopp för arbetsledare.

13.3 Nytt avsnitt om skäligt timbelopp.

14.5 Nytt avsnitt om kommunens anmälningsskyldighet.

15.2 Utvecklad skrivning om tillståndskrav, anmälningsplikt, tillsyn och utbetalning för verksamhet med personlig assistans.

15.3 Utvecklad skrivning om möjliga betalningsmottagare.

15.7 Beskrivning av Försäkringskassans anmälningsskyldighet till IVO.

16.1 Beskrivning av vilka krav som ställs på tidsredovisning m.m. för att ersättning ska kunna betalas ut. I vilka fall avtal, tidsredovisning och räkning ska lämnas in och av vem. Vilka uppgifter en handling som styrker anställning minst ska innehålla. Vad som gäller när assistans har utförts innan beslut och efter beslut om beviljande. Vad som gäller när assistans har utförts efter avslagsbeslut men innan ärendet slutligen har avgjorts. Här beskrivs också vad som gäller när assistans har utförts av kommunen i avvaktan på Försäkringskassans beslut.

16.4.3 I vilka fall alla redovisade timmar inte kan godtas.

17.1 Beskrivning av skyldigheten att anmäla ändrade förhållanden, bl.a. vid utlandsvistelse.

17.3 Komplettering av metodstöd vid handläggning av tvåårsomprövningar.

18.1 Tillägg om återbetalningsskyldighet och om den försäkrade inte köpt assistans för hela beloppet. Även tillägg om kostnader för assistansen för den som själv anställer sina assistenter.

18.2 Beskrivning av att beslut om återbetalning kan riktas till flera förutom till den försäkrade samt av återbetalning om den försäkrade avlider.

Version 11

1. Uppdaterat med aktuell information angående funktionshinderspolitiken, FN konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

och strategiska myndigheter och delmål. Nytt avsnitt om FN-konvention om barnets rättigheter.

2.1.3 Socialstyrelsen har sedan 1 januari 2010 tillsynsansvaret över verksamhet enligt LSS, tidigare var det länsstyrelserna.

2.4 Lagt till rubriker för år då ändringarna gjorts för att underlätta läsningen.

2.4.6 Omskriven text med små tillägg.

2.4.7 Ny text tillägg i LSS från och med januari 2011 och SFB samt ändring i LSS från och med 1 maj 2011.

3.1.1 Lagt till att ett barn själv kan ansöka som är 15, men om barnet inte själv har förmåga så krävs båda vårdnadshavarnas underskrift om barnet är under 18. Tillägg om undertecknaden av avtal med assistansanordnare

3.2 Lagt till 15 § 8 LSS.

3.4 Hänvisat till rätt avsnitt i vägledningen Försäkringskassan och Förvaltningslagen.

6.1 Lagt till FKRS 2012:05, borttag av FKRS 2006:3 som har utgått 2011-07-06

7.1.1 Lagt till att det ska framgå av föredragningsmissivet om handläggaren har träffat barnet och barnets eventuella åsikter. Förtydligande under rubriken *sociala förhållanden och samhällsstöd*. Lagt till att behovsbedömningsstödet, ska användas vid utredningen om rätten till assistansersättning.

7.2 Lagt till rubriker under avsnittet, samt beskrivit det lagstöd Försäkringskassan har när det gäller begära uppgifter. Beskrivit kundmötet med barn. Lagt till att lämpligt att Försäkringskassan anlitar auktoriserad tolk samt vägran att lämna uppgifter.

7.2.1 Förtydligande angående betalning av utlåtanden.

7.2.2 Ny text angående medicinska underlag.

7.2.3 Metodstödet – hämta in uppgifter: personligt möte, möte med barn, hämta in uppgifter från barnomsorg, skola, daglig verksamhet och korttidsvistelse, relevanta kontakter inom hälso-sjukvården samt behovsbedömningsstödet.

7.2.7 Ändring i 16 § LSS angående kommunens ansvar.

7.2.8 Omskrivning angående information om funktionsnedsättningar

7.2.9 Ändrat handikapporganisationer till funktionshindersorganisationer.

7.3 När ska försäkringsmedicinsk konsultation ske?

7.4.1 Ändrat till vägledning 2012:2 *Handikappersättning*

7.4.2 Ändrat till vägledning 2012:1 *Vårdbidrag*

8.1 Lagt till att ingen bedömning av föräldraansvaret ska göras vid personkretsbedömningen. Beskrivning av vikten av att det framgår av de medicinska underlagen vilka utredningar som ligger till grund vid ställningstagandet av den medicinska diagnosen.

8.4 LSS personkrets – tredje gruppen, lagt till HFD 2012 ref. 8.

9. I kapitel 9 är det nya skrivningar i flera avsnitt med anledning av ändring i 6 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter [RFFS 1993:24] om assistansersättning angående jour och beredskap, Rättsfallsöversikt (Anser 2012:2) samt Bedömning av aktiviteter utanför hemmet inom assistansersättning (FKRS 2012:05)

9.2 Vad är inte personlig assistans?

9.5 Ändrat i avsnittet med anledning av att Försäkringskassan inte längre ska använda 184 dagar under en sexmånadersperiod, utan exakt antal dagar i perioden.

9.6 Borttag av avsnitt om jour och beredskap. Beskrivning av väntetid (tidigare jour) och beredskap finns i beskrivningen under andra personliga behov 9.4.

9.6.1 Ändrad skrivning med anledning av väntetid, och beskrivning av vad som avses med dygnsvila. Exempel om George är borttaget.

9.6.2 Behov som tillgodoses på annat sätt

9.6.3 Barn med funktionsnedsättning: Tillägg med anledning av Rättsfallsöversikten och beskrivning om när det inte är aktuellt att beakta något föräldraansvar.

9.6.5 Makars gemensamma. Tillägg vad som inte bedöms ingå i makars ansvar för varandra.

9.6.8 Dubbel assistans. Tillägg angående hjälpmedel och bostadsanpassning och vad som ska framgå av utredningen när det gäller dubbelassistans.

10.2 Tillägg att vistelse eller vård på hospice är att betrakta som sjukhusvistelse.

10.2.1 Kortare sjukhusvistelse, förtydligande.

10.4 Ändrad skrivelse angående skolväsendet med anledning av att skollagen 1985:1100 har ersatts av skollagen 2010:800

10.5 Sjukvårdande insatser, exempel på situationer då det kan finnas skäl att närmare utreda med den medicinskt ansvarige om en insats är sjukvård eller egenvård.

11.3 Tillägg angående Socialstyrelsens tillsyn. Borttag av hänvisningen till Socialstyrelsens allmänna råd 1994:1 under de avsnitt 11.3.1, 11.3.4,

11.3.5 och 11.3.8 på grund av att det har upphört och ersatt med hänvisar till rätt avsnitt i prop. 1992/93: 159 då skrivningen är den samma. Lagt till SOSFS 2012:6 under bostad med särskild service för barn eller vuxna.

11.5 Ändrad skrivning med anledning av ny skollag.

11.9 Ny text om hjälpmedel och bostadsanpassningsbidrag

12.7 Beslut om assistansersättning av handläggare. Tillägg.

12.8.1 Förtydligat i exempel Isak att det är efter tillämpning av rådrummet.

12.11 Interimistiska beslut, ändrad text.

12.13 Ersättning för retroaktiv tid, tillägg angående muntligt anställningsavtal (retroaktivt).

13. Ändrat till högre timbelopp på alla ställen där det tidigare stod förhöjt timbelopp, detta har även gjorts på andra avsnitt i vägledningen där detta står. Förtydligat vad som avses med löne- och lönebikostnader, beslut om högre timbelopp, särskilda skäl för högre timbelopp, speciell kompetensarbetsledning, obekvämt arbetstid. Exempel omräknat utifrån 2013 års belopp.

14. Ändring med anledning av ändring i 16 § LSS. Exempel Anton har förtydligat att det under denna period var 184 dagar.

15.2 Tillståndskrav, anmälningsplikt, tillsyn och utbetalning för verksamhet med personlig assistans. Tillägg beskrivning om då rådrummet kan tillämpas.

15.3 Tillägg: Åtgärder som ska göras i samband med att den försäkrade blir myndig, där vårdandshavarna tidigare har undertecknat begäran om utbetalning till en anordnare.

15.9 Tillägg: kollektivavtal kan reglera vad som ingår i begreppet arbetstid.

15.10 Ny text om minderåriga arbetstagare – assistenter.

16.1 Tillägg fördelning av beviljad tid under dygnet.

16.2 Ersatt ordet handledare till arbetsledare.

16.4.3 Ny text om ifrågasatta timmar.

16.5 Borttag av övergångsbestämmelser till lagen (2008:202) om ändring i lagen (1993:389) om assistansersättning).

16.5.3 Högre eller lägre kostnader vid slutavräkningen, tillägg.

17.2 Tillägg att det högre timbeloppet ska omprövas i samband med tvåårsomprövning. Tillägg om assistansersättning gynnande beslut och om de grundläggande hjälpbehoven på grund av rättspraxis inte är över 20 timmar om den försäkrade ansöker om ökning innan två år har passerat sedan senaste beslutet.

Version 10

Den särskilda beslutsordningen ändrades den 1 januari 2012 till en process i två steg. Den tidigare föredraganderollen togs bort. Ändringarna finns i kapitel 7 och 12.

7.1.1 Metodstöd - den särskilda beslutsordningen utredning, föredragning och beslut.

9.6.9 Tillfälligt utökat behov eller regelbundet återkommande behov? Hänvisning till Socialstyrelsens allmänna råd (1994:1 s. 58) har tagits bort då den har upphört. Texten finns dock kvar.

10.2.1 Kortare sjukhusvistelse. Två meningar har omformulerats för att bli tydligare.

12.1 Beslut av särskilt utsedd beslutsfattare.

12.2 Kommunikering.

12.3 Metodstöd – kommunikering.

12.4 Rätten att lämna uppgifter muntligt.

12.5 Avvikande mening.

12.8 Beslut gäller omedelbart eller vid en senare tidpunkt. Omformulering.

Version 9

2.2 Rapporteringsskyldighet enligt LSS. Förändringar i SoL och LSS innebär förändringar i Försäkringskassans skyldighet att rapportera om missförhållanden.

3.1.1 Undertecknande. Tillägg om föräldrars undertecknande av ansökan.

3.4 Avvisa ansökan. Helt nytt avsnitt.

7.2.5 God man, förvaltare och ombud vid besök. Helt nytt avsnitt.

7.3 Försäkringsmedicinsk konsultation. Helt nytt avsnitt.

12.5 Beslut om assistansersättning av särskilt utsedd beslutsfattare. Tillägg.

12.6 Beslut om assistansersättning av handläggare. Tillägg.

12.7 Beslut gäller omedelbart eller vid en senare tidpunkt. Förtydligande om att beslut kan gälla från ett specifikt datum.

13.1 Timbeloppet. Förtydligande vad som avses med löne- och lönebikostnader.

13.2.1 Obekväm arbetstid. Tillägg om hur kostnad för obekväm arbetstid beräknas.

14.3 Kommunens betalningsansvar. Förtydligande om när återbetalning till kommunen sker.

14.4 Sjukdom hos ordinarie assistent. Tillägg om hur Högsta Förvaltningsdomstolen tagit ställning till om schablonbeloppet kan anses täcka kostnaderna för sjuklön.

15.2 Tillståndskrav, anmälningsplikt, tillsyn och utbetalning för verksamhet med personlig assistans. Tillägg om utbetalning och tillstånd.

15.3 Underlag inför beslut om utbetalning. Nytt avsnitt om Fusion.

15.3.1 Kan barn själva anställa sina assistenter? Förtydligande.

15.6 Olika bolagsformer. Nytt avsnitt.

15.7 När är det möjligt att köpa assistans av sitt eget bolag eller sin egen enskilda firma? Nytt avsnitt.

15.8. Hushållsgemenskap. Tillägg och ändringar.

15.10 Möjligheter för Försäkringskassan att lämna information till Socialstyrelsen, Skatteverket och Arbetsmiljöverket. Tillägg och ändringar om när anmälan kan ske, även till Socialstyrelsen och Skatteverket.

15.10.1 Metodstöd – informera Socialstyrelsen, Skatteverket och Arbetsmiljöverket. Metodstödet har skrivits helt om.

17.3 Metodstöd – handläggning av tvåårsomprövningar. Nytt.

18.2 Övrigt om återbetalning. Förtydligande och tillägg.

Version 8

9.3 Ändringar i grundläggande behov

9.3.1 Ändringar i personlig hygien, måltider och klä av och på sig samt förflyttning och omfattning.

Version 7

7.7.1 Metodstöd särskild beslutsordning.

7.2 Hämta in uppgifter, Försäkringskassan kan med stöd av 110 kap. 14 § 1 SFB begära läkarutlåtande från den privata sjukvården.

7.3 Avsnittet handlar om möjligheten att betala för utlåtanden.

7.2.2 Metodstöd – hämta in uppgifter. Här framgår bland annat att handläggare, vid prövning av tillhörighet i grupp 3 i personkrets, ska konsultera försäkringsmedicinsk rådgivare vid förstagångsprövningar.

9.2 Exemplet om Kevin har tagits bort.

9.5 Exemplet om Gudrun har tagits bort.

9.6.8 Ändrade skrivningar om dubbel assistans.

13.1 Schablonbeloppet.

13.2.2 Nytt exempel om utredning av förhöjt timbelopp.

15.2 Tillståndskrav, anmälningsplikt, tillsyn och kontroll av verksamhet med personlig assistans.

Vägledningen har omarbetats med anledning av att socialförsäkringsbalken har trätt i kraft den 1 januari 2011. Avsnitt med språkliga och materiella ändringar och kodifiering av praxis har gråmarkerats, men inte avsnitt med enbart ändringar av laghänvisningar.

Hela vägledningen innehåller en stor mängd språkliga ändringar. Det vanligast förekommande är att begreppet den ersättningsberättigade har ändrats till den försäkrade. Andra begrepp som har ändrats är begreppet *det fastställda timbeloppet* som ändrats till *schablonbeloppet*.

Begreppet *provisoriskt beslut* har genomgående i och med införandet av SFB bytts ut till *interimistiskt beslut*. Detta är endast en språklig ändring och ingen ändring av juridisk betydelse.

Viss rättspraxis från Regeringsrätten och tidigare Försäkringsöverdomstolen har blivit inskriven i lagtexten. För handikappersättning, vårdbidrag och assistansersättning har följande praxis blivit inskriven i lagtexten:

I 51 kap. 6 § anges att Försäkringskassan, vid bedömningen av rätten till assistansersättning, ska bortse från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Version 6

Samtliga kapitel från och med kapitel 4 har bytt kapitelnummer på grund av att ett nytt kapitel 4 har tillkommit och därmed förskjutit numreringen.

Kapitel 1. Tillägg som av misstag hade fallit bort i version 5.

Kapitel 4. Helt nytt kapitel om försäkringstillhörighet.

Kapitel 5. Delar av avsnitten har tagits bort då uppgifterna täcks upp av kapitel 4. Tillägg av EG-förordning 883/2004 och viss justering av exempel med anledning av detta.

Kapitel 8. Exempel Ragnar är borttaget från avsnitt 8.4 Varaktigt funktionshinder, då det innehåller en diagnos som inte stämmer med ny tolkning.

Kapitel 12. Tillägg i avsnitt 12.2.1 angående metodstöd för kommunikering. Tillägg och förtydligande i avsnitten 12.5, 12.6 och 12.7 angående vem som tar ställning till/fattar beslut om försäkringstillhörighet samt när beslut ska gälla och metodstöd vid indragning.

Kapitel 15. Tillägg i avsnitt 15.2 om byte av betalningsmottagare samt metodstöd.

Version 5

Kapitel 3. Tillägg har gjorts om undertecknande av handling.

Kapitel 8. Komplettering har gjorts om beräkning av grundläggande behov i olika slag av verksamheter. Ett metodstöd har lagts in.

Kapitel 9. Komplettering om assistansersättning vid sjukhusvistelse.

Kapitel 12. Komplettering har gjorts om kostnader för arbetsmiljöinsatser.

Kapitel 13. Ändringar har gjorts om kommunens betalningsansvar.

Kapitel 15: Avsnittet om slutavräkning har kompletterats.

Kapitel 17. Avsnittet har kompletterats vad gäller betalning av sparade medel vid byte av assistansanordnare.

Version 4

Kapitel 1. Här beskrivs Socialstyrelsens nya rekommendationer om begreppen funktionshinder och funktionsnedsättning liksom FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kapitel 3. Avsnittet om var ett ärende handläggs har tagits bort. Under-tecknande av ansökan för barn har kompletterats.

Kapitel 8. Avsnittet om grundläggande behov har kompletterats.

Kapitel 10. Avsnittet om särskilt utbildningsstöd har ändrats på grund av ändrat huvudmannaskap.

Kapitel 12. Ändringar har införts på grund av ändrad lagstiftning och ändringar i förordningen från den 1 juli 2008. Ändringar i allmänna råd, RAR 2002:6, om vilka kostnader som bör ingå i kostnadsslagen enligt förordningen, har införts.

Kapitel 13. Förtydligande om vad underrättelse om beslut till kommunen bör innehålla.

Kapitel 14. Avsnitten om hushållsgemenskap, skattskyldighet och barn som egen arbetsgivare har utvecklats. Avsnittet om tid som jämställs med lämnad assistans har ändrats.

Kapitel 15. Kapitlet har ändrats på grund av lagändringen den 1 juli 2008 (redovisning av assistansersättningen). Skrivningen om särskilda skäl för utbetalning efter slutavräkning har utvecklats. Ett metodstöd för registrering av redovisning och återbetalning har införts.

Kapitel 16. Avsnittet om när omprövning ska göras har utvecklats.

Kapitel 17. Kapitlet har kompletterats med de ändrade reglerna den 1 juli 2008 om återbetalning.

Version 3

Kapitel 6. Metodstöd har införts om att skriva föredragningsmissiv.

Kapitel 8. Metodstöd har införts om att skriva beslut om rätten till assistansersättning.

Kapitel 11. Här beskrivs den förändrade beslutsordning som infördes den 1 januari 2008. Från detta datum upphörde bestämmelsen om att en socialförsäkringsnämnd ska fatta beslut om rätten till assistansersättning och vissa andra beslut. Alla beslut fattas numera av tjänsteman hos Försäkringskassan. Vissa beslut måste fattas av en särskilt utsedd beslutsfattare. Det har införts en beskrivning av avvikande mening samt av rätten att lämna uppgift muntligt och muntlig handläggning. Metodstöd har införts som handlar om kommunikering.

Kapitel 15 och 17. Från den 1 juli 2007 får Försäkringskassan ta ut ränta vid beslut om återbetalning och avbetalning. I kapitel 15 och 17 har därför texten om att dröjsmålsränta inte får debiteras tagits bort och ersatts av en hänvisning till vägledningen om fordringshantering.

Version 2

Bakgrund till ändringen

I vägledningen 2003:6 Version 1 Assistansersättning angavs att assistansersättning inte kunde betalas ut vid vissa angivna vistelse- och boendeformer enligt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och vid vissa speciella skolformer så som elevhem vid statliga specialskolor och boende vid riksgymnasium. Skrivningen grundade sig på två omständigheter.

Den ena var innehållet i LSS och dess förarbeten. I 9 c § LSS sägs att i de aktuella insatserna i form av vistelse- och boende ingår omvårdnad. I omvårdnaden ingår bland annat hjälp med grundläggande behov. Hjälp med grundläggande behov är också ett villkor för att beviljas assistansersättning. I begreppet omvårdnad ingår en skyldighet att ge stöd och hjälp med personliga behov som personer inte kan klara själv (prop. 1992/93:159, s. 181–182). I och med att omvårdnad ingår i de aktuella insatserna drogs slutsatsen att assistansersättning inte kunde beviljas eftersom de grundläggande behoven täcks av kommunens beslut om att bevilja LSS-insatserna ifråga.

Den andra omständigheten var innehållet i det allmänna rådet till 4 § första stycket LASS. Eftersom den försäkrade får stöd av samhället i form av vård och omvårdnad i de aktuella vistelse- och boendeformerna bör dessa former betraktas som institution enligt 4 § LASS. Detta innebar att assistansersättning inte kunde betalas ut eftersom assistansersättning inte får betalas ut vid vård på en institution.

Försäkringskassan uppmärksammades på att myndigheten kan ha dragit för långtgående slutsatser vid tolkning av bestämmelserna i 4 § LASS. Efter övervägande beslutade Försäkringskassan att upphäva rekommendationerna i första och andra styckena till 4 § LASS. Vägledningen ändras därefter.

Ändringar i kapitel 9

Text som härrör till de upphävda rekommendationerna har tagits bort (avsnitt 9.2).

Exemplet ”Jan” under avsnitt 9.4.1 har tagits bort.

Ändringar i kapitel 10

Text som härrör till de upphävda rekommendationerna har tagits bort (avsnitt 10.3, 10.5.1, 10.5.2).

Text som härrör till Försäkringskassans tidigare tolkning, att assistansersättning inte kan betalas ut i samband med den aktuella insatsen med hänvisning till att omvårdnad ingår i insatsen enligt 9 c § LSS, har tagits bort. I stället har text lagts till som säger att assistansersättning kan betalas ut för tid då personen är på eller vistas i aktuell insats för de omvårdnads- och assistansbehov som inte tillgodoses genom insatsen (avsnitt 10.3.6, 10.3.7, 10.3.8, 10.3.9).

Version 1

Vägledningen har arbetats om i sin helhet för att i så stor utsträckning som möjligt följa ett ärendes gång från ansökan, beslut, utbetalning tills dess definitiva slut. Nedan ges först en beskrivning av förändringarna utifrån vägledning Assistansersättning 2003:6. Därefter en beskrivning av den nya vägledningen, 2003:6 version 1, och vad som har ändrats i sak i respektive kapitel.

Kapitel 1. Inledning har delats upp och utvecklats till kapitel 1. Inledning och 2. Handikappreformen och rättighetslagstiftning.

Kapitel 2. Vilka personer omfattas av lagen, har delats upp och innehållet återfinns i kapitel 4. Vilka personer omfattas av lagen och 5. Förutsättningarna för rätten till assistansersättning.

Kapitel 3. LSS personkrets återfinns i kapitel 7 med samma namn.

Kapitel 4. Behov av personlig assistans återfinns i kapitel 8. Bedömning av rätten till assistansersättning.

Kapitel 5. Olika boende- vistelse- och vårdformer och kapitel 6. Avgränsningar till annat stöd, har upphört. Innehållet i båda kapitlen har renodlats så att allt som rör 4 § LASS återfinns i kapitel 9. Tid så assistansersättning inte betalas ut och övrigt som behandlar avgränsningar till annat samhällsstöd återfinns i kapitel 10. LASS och andra stödformer.

Kapitel 7. Kommunen och Försäkringskassan. Avsnitt som behandlar anmälan från kommunen och hörande av kommunen återfinns i kapitel 3. Ansökan. Resterande återfinns i kapitel 13. Kommunen och Försäkringskassan

Kapitel 8. Assistansersättningens storlek återfinns i kapitel 12. Assistansersättningens timbelopp. Avsnitten som behandlar tid som jämföras med lämnad assistans, hushållsgemenskap, skattskyldighet och arbetstider återfinns i kapitel 14. Utförande av beslut.

Kapitel 9. Utbetalning. Kapitlet har upphört. Frågor som berör hur ofta utbetalning sker, när eller vid vilken tidpunkt utbetalning sker, till vem, på vilket sätt och vems som aviserar om utbetalning återfinns i Försäkringskassans vägledning 2005:1 *Utbetalning av socialförsäkringsförmåner*. Resterande delar återfinns i kapitel 14. Utförande av beslut om det gäller utbetalning m.m. och kapitel 15. Redovisning och avräkning om det gäller tidsredovisning, räkningar och slutavräkningar m.m.

Kapitel 10. Ansökan, utredning och beslut, har delats upp och innehållet återfinns i kapitel 3. Ansökan, 6. Utredning och dokumentation, 8. Bedömningen av rätten till assistansersättning och 11. Beslut om assistansersättning.

Kapitel 11. Ändrade förhållanden och omprövning och 12. Återbetalningsskyldighet. Återfinns i kapitel 16 och 17 med samma namn.

Kapitel 13. Assistansersättning och andra socialförsäkringsförmåner, har upphört. Informationen återfinns i kapitel 6. Utredning och dokumentation.

Sammanfattning

Skrivningen om socialförsäkringslagen och förordning 1408/71 har utvecklats.

Läsanvisningar

Sista avsnittet under "Hänvisningar" har ändrats för att stämma överens med den nya myndigheten Försäkringskassan.

Ny rubrik "Vägledningens uppbyggnad" beskriver att vägledningens innehåll och kapitel följer ärendets gång från ansökan, beslut och utbetalning till ärendets definitiva slut.

1. Inledning

Se kommentar ovan.

Kapitlet har arbetats om för att bättre belysa såväl bakgrunden till dagens handikappolitik. Ett mer utförligt resonemang om begreppen handikapp, funktionshinder och funktionsnedsättning förs. Större vikt har lagts vid den nationella handlingsplanen för handikappolitiken som också leder vidare till sektorsansvaret och etappmålen för Försäkringskassan. Handikappperspektivet och de olika perspektiv som Försäkringskassan arbetar utifrån beskrivs kortfattat.

2. Handikappreformen och rättighetslagstiftningen

Nytt kapitel. Se kommentar ovan.

Stor vikt har lagts vid att belysa bakgrunden till LSS och LASS. 1989 års Handikapputredning har använts som utgångspunkt. Kapitlets inledning beskriver alltså hur LSS och LASS kom till, mot vilken historisk bakgrund och vilka principer som var och är vägledande i lagstiftningen. Detta berördes övergripande i tidigare vägledning.

Nytt är också att alla insatser enligt LSS anges.

Avsnittet om ”personlig assistans – en ny insats” har utvecklats och syftar till att skapa en bättre förståelse för begreppet personlig assistans och insatsen personlig assistans. RegR dom 301-03 ref RÅ 31 har arbetats in.

Avsnittet om ”LSS – Kommunens ansvar” har utvecklats. Kommunens basansvar tydliggörs och skillnaden mellan personlig assistans enligt LSS och assistansersättning enligt LASS lyfts fram.

Avsnittet om ”LASS – Statens ansvar” har utvecklats. Försäkringskassans roll är att bedöma rätten till och administrera assistansersättningen, inte att anordna eller fungera som anordnare för personlig assistans.

2.2 Anmälningsskyldighet enligt LSS – nytt.

2.3 Är Försäkringskassan skyldig att anmäla missförhållanden som rör barn? – nytt.

2.4 Förändringar i lagstiftningen – nytt.

3. Ansökan

Nytt kapitel. Se kommentar ovan.

3.1 Ansökan om assistansersättning. Skrivning om 8 § LSS är ny. Ny skrivning om var ett ärende ska handläggas med anledning av den nya myndigheten Försäkringskassan med utgångspunkt i Försäkringskassans arbetsordning.

3.1.1 Undertecknande. Huvudregeln enligt föräldrabalken är att en ansökan ska undertecknas av båda föräldrarna vid gemensam vårdnad när de ansöker om assistansersättning för barnets räkning. I annat fall avvisar Försäkringskassan ansökan.

3.1.2 Ansökan av dödsbo för den avlidnes räkning – nytt.

3.2 Anmälan. En anmälan från kommunen bör vara skriftlig – nytt.

4. Vilka personer omfattas av lagen

Se kommentar ovan.

Kapitlet har arbetats om och utvecklats i sin helhet. Exempel har arbetats in för att belysa informationen i texten. Aspekter som bosättningsbaserad

förmån enligt SofL, förordningen 1408/71, vårdförmån enligt förordning 1408/71, när en person lämnar respektive kommer åter till Sverige samt förhållandet att en person bor i annat EU-land och arbetar i Sverige belyses.

5. Förutsättningar för rätten till assistansersättning

Kapitlet är nytt. Se kommentarer ovan.

5.1 Bestämmelser om assistansersättning – nytt

5.3 Viktiga bedömningsmoment – nytt

5.3.1 65 års ålder. Ny skrivning om att personkretstillhörigheten inte behöver prövas i det fall den sökande inkommer med ansökan efter 65-årsdagen och dessutom aldrig har varit berättigad assistansersättning.

5.3.2 Boende- och vistelsesituation. Har utvecklats med vad som framkommer i de handikappolitiska målen gällande bostad för personer med funktionshinder.

6. Utredning och dokumentation

Kapitlet är nytt. Se kommentarer ovan.

6.1 Utredning och handläggning. Avsnittet har utvecklats och belyser viktiga principer i utredningsförfarandet utifrån FL.

6.1.1 Jäv – nytt.

6.3 Andra samhällsstöd – nytt.

6.3.1 Handikappersättning. Avsnittet har uppdaterats.

6.3.2 Vårdbidrag. Avsnittet har uppdaterats. RegR dom 12061-1995 Ref Rå 1997 ref 23 I har arbetats in.

7. LSS personkrets

Avsnitt ”Underlag och personkretstillhörighet” fanns delvis i tidigare vägledning under kapitel 10. Avsnittet har utvecklats.

7.4 LSS personkrets – tredje gruppen. De kriterier som anges i 1 § 3 LSS har delats upp i fyra delar i stället för tre som tidigare. Innebär dock ingen ändring i sak. Ett kriterium är ”varaktigt funktionshinder”. Betydelsen av varaktigt, själva begreppet, har utvecklats utifrån vad som framkommer i prop. 1992:93/159. Nytt är skrivningen om att begreppet varaktigt inte har någon relation till tidsangivelsen två år i tvåårsomprovningen. Nytt är också att det faktum att funktionshindret inte får bero på normal åldrande inte ses som ett självständigt kriterium.

7.4.1 Tredje gruppen och små barn. Stycket har utvecklats. Avsnittet står i relation till personkretstillhörighet enligt grupp 3 LSS.

8. Bedömning av rätten till assistansersättning

Detta kapitel innehåller i stort sett detsamma som tidigare vägledningskapitel 4. Behovet av personlig assistans. Skillnaden är att flera delar har utvecklats.

8.1 Behovsbedömning – delar av texten fanns i kap. 10. Se kommentar ovan.

8.3 Grundläggande behov. Nytt i detta avsnitt är:

Skillnaden mellan LSS och LASS

Vikten av att ta ställning till samtliga grundläggande behov.

Att ett grundläggande behov är ett grundläggande behov oavsett orsaken till behovet.

Att varje vecka för vilka assistansersättning ska beviljas ska uppfylla kravet på att behov av personlig assistans för de grundläggande behoven ska överstiga i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka för att assistansersättning ska kunna beviljas.

Rättsligt ställningstagande om beräkningen av tid för att tillgodose de grundläggande behoven inom assistansersättningen.

I bedömning av de grundläggande behoven beaktas inte dubbel tidsåtgång i det fall personen har behov av dubbel assistans vid de grundläggande behoven.

Den tid för vilken assistansersättning ska beviljas ska också uppfylla kravet på rätten till assistansersättning.

Att kommunicera med andra är ett eget fristående grundläggande behov. I bedömningen av behov av personlig assistans för att kommunicera med andra är det viktigt att utreda i vilka situationer som behovet uppstår för att nå delaktighet.

Annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om personen med funktionshinder är ett eget fristående grundläggande behov. En given förutsättning i bedömningen är att personen har behov av ett personligt utformat stöd som utförs av ett begränsat antal personer. Behovet av personlig assistans för annan hjälp som förutsätter ingående kunskap avser därför en särskild kunskap som i högsta grad är kopplat till individen utifrån dennes individuella förutsättningar.

8.5 Totala behovet av assistansersättning. Ny rubrik och nya exempel. Delar av texten fanns i 4.4 Behovsbedömningen enligt LSS/LASS.

8.6 Olika omständigheter att ta hänsyn till vid bedömning av behovet av personlig assistans. Nytt i detta avsnitt är:

8.6.1 Jour och beredskap. Behovet av jour kan i regel endast infalla under dygnsvila.

8.6.4 Barn med funktionshinder. Hela avsnittet har utvecklats för att belysa hur barns behov av assistansersättning ska utredas. Utgångspunkterna för resonemanget är prop. 1992:93/159 och prop. 1995/96:146 samt RegR Dom 12061-1995.

Det är bara de hjälpbehov som går utöver vad som är normalt för ett barn i ifrågavarande ålder som läggs till grund för bedömningen av behovet av personlig assistans. Det innebär att föräldrarnas ansvar för ett barns omvårdnad helt naturligt måste bedömas vara mer omfattande ju yngre barnet är.

RegR har i ett avgörande bedömt att behoven av hjälp med de grundläggande behoven i den mening som avses i 9 a § LSS är av begränsad omfattning för ett barn utan funktionshinder i tolv års ålder (RÅ 1997 ref. 23 I). Det är därför inte möjligt att med hänvisning till föräldraansvaret bortse från någon nämnvärd del av den tid som krävs för att tillgodoses barnets grundläggande behov.

Slutsatsen av domen är att föräldrar inte har ansvar för att tillgodose de grundläggande behoven rent praktiskt i tolv års ålder.

Vid utredning om ett barns behov av personlig assistans med de grundläggande behoven är det lämpligt att utreda barnets totala behov av hjälp med samtliga grundläggande behov. Därefter tas ställning till vad av det totala behovet av hjälpen med de grundläggande behoven som beror på funktionshindret. En jämförelse ska göras med de behov ett barn utan funktionshinder i samma ålder har. Det är alltså det extra omvårdnadsbehovet som ska ligga till grund för rätten till assistansersättning.

Men hänsyn till domen som refereras ovan, RÅ 1997 ref. 23 I, gäller detta tillvägagångssätt för barn upp till tolv års ålder. För barn i tolv års ålder och därutöver bedöms behovet av personlig assistans för de grundläggande behoven på samma sätt som för vuxna.

När ställning ska tas till behov av hjälp med andra personliga behov är det åldersadekvata behov, det vill säga behov som är rimliga utifrån barnets ålder, som ska vara vägledande utöver de behov som är föranledda av funktionshindret. Detta gäller oavsett om barnet är yngre eller äldre än tolv år. Även för barn gäller att insatserna ska göras tillsammans med barnet som ett led i det personliga stödet. I förarbetena anges det att vid bedömning av om personen har behov av en insats enligt LSS måste jämförelser göras med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder (prop. 1992/93:159, avsnitt 14.1, s. 172).

I övrigt gäller samma principer för vad som är personlig assistans för barn som för vuxna. Personlig assistans är ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer. Den personliga assistansen är ett medel för att ett barn med funktionshinder ska kunna leva ett liv så likt andra barn i samma ålder som möjligt.

8.6.8 Dubbel assistans. Avsnittet har förändrats på så sätt att referat av KRNS 1985-1997 tagits bort. Avsnittet har utvecklats med vad som är viktigt att ta ställning till när det gäller att utreda behovet av dubbel assistans.

Behovet av dubbel assistans kan uppstå både i situationer som gäller grundläggande behov och andra personliga behov. Det är individens behov av dubbel assistans som är avgörande för om dubbla timmar kan beviljas. Behov som kan härledas till assistenten eller anordnaren ingår inte i bedömningen av rätten till assistansersättning. Försäkringskassan ska inte heller ta hänsyn till assistenternas schema eller behov för att kunna lägga ett schema.

För att utreda behovet av dubbel assistans är det viktigt att ta ställning till:

- i vilka situationer den dubbla assistansen behövs
- varför behov av dubbel assistans finns
- när behov av dubbel assistans finns
- i vilken omfattning dubbel assistans behövs

Behovet av dubbel assistans kan infalla både vid vissa avgränsade moment och under längre perioder. En given förutsättning i utredningen av dubbel assistans är att det redan finns en assistent. Beräkningen av den dubbla assistansen avser därför endast de moment där den dubbla assistansen behövs. Momenten däremellan ingår inte i beräkningen av den dubbla assistansen. Det är således endast tiden för den andra assistentens faktiska insatser som beaktas.

8.6.9 Tillfälligt utökat behov eller regelbundet återkommande behov? Rättsligt ställningstagande om regelbundet återkommande behov inom assistansersättningen.

9. Tid då assistansersättning inte betalas ut

Nytt kapitel. Se kommentar ovan.

Allt som rör 4 § LASS, om tid då assistansersättning inte betalas ut, samlas på detta sätt i ett nytt kapitel.

9.3 Gruppbostad. RegR Dom 3824-2002 har arbetats in.

9.4.1 Övrig skolgång och utbildning. Avsnittet belyser 4 § LASS i förhållande till övrig skolgång som inte ingår i det allmänna skolväsendet.

10. LASS och andra stödformer

Nytt kapitel. Se kommentar ovan.

10.1 Bostad enligt LSS och SoL – en möjlighet att leva som andra – nytt.

10.2 Begreppet omvårdnad – vad innebär det? – nytt.

10.3 LASS och LSS. Delar av avsnittet fanns i Kapitel 6. Nytt är att varje insats enligt 9 § 9 LSS beskrivs och förhållandet till LASS belyses. De olika ställningstagandena vad gäller de olika insatsernas förhållande till LASS är nya.

10.5 LASS och speciella skolformer. Delar av avsnittet fanns i kapitel 6. Nytt är att skolformerna beskrivs mer utförligt och att förhållandet till LASS belyses.

11. Beslut om assistansersättning

Nytt kapitel. Se kommentar ovan.

11.2 Beslut i samband med prövning om assistansersättning. Nytt avsnitt där alla beslut om assistansersättning, SFN och av tjänsteman, återges i kronologiskt.

12. Assistansersättningens timbelopp

Se kommentar ovan.

Begreppet ”schablonbelopp” har ersatts med ”timbelopp” vilket är det som används i lagtexten.

12.2 Förhöjt timbelopp. Avsnittet har utvecklats för att bättre beskriva hur bedömningen av rätten till förhöjd ersättning ska gå till.

12.2.2 Utredning av det förhöjda timbeloppets storlek. Avsnittet har utvecklats med hur en utredning av beloppets storlek ska gå till.